

L'escultor Joan Deyà

JOSEP CAPÓ JUAN

DADES BIOGRÀFIQUES

Nasqué a Palma el 18 d'octubre de 1684, fill de Nicolau i d'Isabel Balle. El dia següent era batejat a la parròquia de Santa Eulàlia amb els noms de Joan, Nicolau, Josep, Lluc (havia nascut el dia del sant evangelista) i Joaquim. Fou apadrinat per mestre Joan Deyà, forner i Elisabet Balle.¹

Tengué bona posició econòmica. El 26 de març de 1750 morí el magnífic Nicolau Deyà, doctor en medicina, metge dels Regiments d'Espanya, de Saboia, de Sevilla i de l'hospital militar de Mallorca, qui elegia entre els mermers el seu pare Joan Deyà, escultor. Es deixava per obra pia 400 misses baixes. També tenia per gendre el Dr. en medicina Miquel Pelegrí.²

Passava temporades a Campos, perquè si mor en dita vila vol ser enterrat en la capella de Sant Josep de dita parròquia i si mor a Palma en el vas dels seus majors a la parròquia de Santa Eulàlia.

Morí a Campos, a l'edat de 81 anys, el 6 de setembre de 1765. La seva nota necrològica és anotada tant en el llibre d'obits de dita parròquia com en el de Santa Eulàlia de Palma, però a un i altre és diu que la seva mare tenia per nom Isabel Pons.³ No m'ha estat possible trobar a altres llocs el llinatge de la seva mare. El testament en l'esmentada nota fou dictat al notari Baptista Roca o Francesc Vallespir, però cap del dos notaris no apareix a la llista de notaris de Mallorca de l'arxiu del Regne.

OBRA

Els obrers de l'església de Sant Joan Baptista de Mancor de la Vall, s'havien compromès a acabar el retaule de dita església amb l'escultor Pere Bauçà, però tengueren dificultats en 1711 amb el dit escultor. La causa fou presentada a la cúria eclesiàstica del bisbat. La cúria manà que l'obra fos estimada per

¹ A. D. M. Baptismes Santa Eulàlia (1679-1685) f. 110 v.

² A. D. M. Obits St. Jaume (1735-1751) sens foliar. Biblioteca March, Miscelánea Bover, t. XXVII, p. 135.

³ A. D. M. Obits Santa Eulàlia (1764-1769) f. 50 v.

dos pèrits anomenats un per cada part. Pere Bauçà anomenà a Jaume Gallart i els obrers Joan Deyà, ambdós escultors.⁴ Joan Deyà tenia a les hores 25 anys d'edat i ja era reconegut escultor.

Furió li atribueix la capella de Sant Josep i Santa Bàrbara de Banyalbufar, que començà el 18 de juliol de 1728, com consta a una escriptura que signà a l'acta de rebre certa quantitat.⁵

Bover afirma que Serra en la seva història de Mallorca, extractada per Barberí atribueix Santa Helena col·locada sobre el portal lateral de Santa Creu de Palma a Deyà,⁶ però Furió diu que és obra de Guillem Ferrer.⁷ Recentment Diego Zaforteza ha atribuït la dita imatge a Nofre Bovellar de Barcelona.⁸

OBRA PELS RELIGIOSOS MÍNIMS

A Palma.

Joan Deyà treballà freqüentment per l'ordre mínima. El 31 de juliol de 1717 és compromès amb el P. Joan Villalonga, provincial i comunitat de Palma a fabricar el gran retaule i cambril de la Mare de Déu de la Soledat per l'església del seu convent. S'exceptuaren les dues figures de talla laterals i pedestals de pedra. Segons el model i pla elaborat pel mateix Deyà, per la quantitat de 280 lliures.

Les condicions de l'escriptura són que Deyà ha de tenir l'obra acabada i col·locada a la capella la primera dominica del Ram vivent; en el mateix acte se li entreguen 100 lliures i la part restant quan l'obra estarà concloua. L'escriptura original es troba a ca'n Pelegrí d'on l'ha copiada el mateix Bover.

Després de l'exclaustració religiosa del segle XIX l'esmentat retaule és trobava a l'església de les minyones en temps del mateix Bover.⁹

A Muro.

Des de principis del segle XVIII s'anava alçant l'església dels mínims de la vila de Muro. Es feu en tres etapes. A la tercera des de 1721 se construeix el campanar d'espadanya, les voltes, el paviment i altres detalls baix la direcció de Lluç Mesquida Florit, santamarier.

L'escultor Joan Deyà és l'autor de les claus de pedra pintades, així com de les dues belles claraboies, la del presbiteri i la del cor i dels deu finestrals de la nau, un a cada una de les capelles, en el principi de vidres de colors.

4 GABRIEL FIOL MATEU, "Monografia de l'església Sant Joan Baptista de Mancor de la Vall. Palma 1988 p. 25.

5 DICCIONARIO HISTÓRICO DE LOS ILUSTRES PROFESORES DE BELLAS ARTES DE MALLORCA. Edició de 1946 p. 134.

6 BIBLIOTECA MARCH, MISCELÁNEA BOVER, t. XXVII f. 135 v.

7 FURIÓ, Id. p. 150.

8 LA CIUDAD DE MALLORCA. Palma 1988 T. V. p. 226.

9 BOVER, MISCELÁNEA. Id.

A la clau de la primera volta Deyà hi reproduïx Santa Anna, titular de dita església, a la segona en 1725 l'escut de la família Flor, a la tercera en 1727 l'escut del P. Miquel Estela, bisbe de Jaca, representant la mitra, l'estrella i la paraula "Charitas" emblema de l'ordre mínima i a la quinta també en 1728 la Mare de Déu de la Soledat, patrona dels mínims de Mallorca.

En 1729 es dóna principi a la construcció del cor que fou acabat el 31 de març de 1731, com ho indica la clau de Deyà amb la figura de Sant Francesc de Paula.¹⁰

A Santa Maria del Camí.

Durant el segle XVIII en el convent mínim de Santa Maria del Camí es construeix el campanar. D. Jaume Conrado i Sampol de la Taulera costejà la cisterna, molt capaç, amb el coll de pedra viva tot d'una peça on excel·leix l'escut de la família, una obra mestra, l'escala gran de l'edifici dels baixos al primer pis i dedicà la capella de Sant Francesc de Paula.

El 3 d'abril de 1737 la comunitat reunida a la sala capitular, concedeix permís per construir una sepultura a la seva església a Joana Pujol, viuda d'Andreu Canyelles de ca's sucer, un dels testimonis és Joan Deyà, escultor, probablement estaria treballat en una de les obres esmentades anteriorment.¹¹

RETAULE I IMATGE DE SANT FRANCESC DE PAULA

El 30 de novembre de 1718 se signa un contracte entre la comunitat del dit convent i Joan Deyà. Aquest és l'autor del pla del retaule, que ha d'esser de llenya de poll i sepi. També ha de fer la figura del sant daurada; tot per preu de 300 lliures de les que n'hi havien d'entregar 20 en el començament i les restants 20 cada any.¹²

Frey Marian Conrado i Flor, fill de l'anterior construí una sepultura familiar a la capella del sant fundador i al retornar de la guerra de Tolon i Malbusquets anà a Santa Maria i deposità les armes i la creu de Montesa a la dita capella on s'hi conservaren fins a l'exclaustració religiosa de 1835.¹³

Segons les cròniques de l'ordre mínima cada any la festa de Sant Francesc de Paula és celebrà fins a la referida exclaustració en que els objectes de culte foren repartits a altres esglésies segon les disposicions vigents. A l'abandonar-se el culte al convent degut a la imminent ruïna de l'església la imatge del sant en qüestió fou dipositada a la parròquia de Santa Maria entorn de 1842.

D. Marian Conrado i Asprer de Neuburg, marquès de la Font Santa, adquirí de l'Estat l'església del convent, la restaurà i amb els deguts permisos tengué la satisfacció de retornar la imatge de Sant Francesc de Paula al convent el dia 3 d'abril de 1862.¹⁴

¹⁰ Florencio RODRÍGUEZ, Los mínimos en Mallorca, 1982 p. 9.

¹¹ Josep Capó, La vila de Santa Maria del Camí. Palma 1985 p. 153.

¹² Apèndix Documental.

¹³ Josep CAPÓ, Id.

¹⁴ Arxiu Conrado. Crònica del Convent.

APÈNDIX DOCUMENTAL

Dia 30 novembre 1718.

In Dei Nomine etc. Sia a tots notori y cosa manifesta com nosaltres Fr. Joan Reynés, corrector del convent de Ntra. Sra. Sma. de la Soledat de la present vila de Sta. Maria, Fr. Jeronim Solivelles, Fr. Vicens Mas, Fr. Melchior Ozones, Fr. Pere Perello, Sacrista y Fr. Rafel Gelabert tots religiosos profesos del orde del Patriarca St. Francisco de Paula Y actualment residents y los conventuals del mateix convent de una part Y Joan Deya sculptor natural y habitador de la ciutat de Mallorca, lo dia de vuy strobat en esta vila de Sta. Maria de part altre = Sabent i Attanent haver nosaltres dits corrector y demes religiosos sobredits determinat construir novament el quadro o retaule principal del dit glorios patriarca St. Francisco de Paula nostron Pare en la Iglesia del Convent ab major aseyho y decencia de la qual al present se troba a cuyo fi se ordena fer la Planta proporcionada al dit Retaula, segons demana la capacitat de dita capella para (ague) en vista de ella se pugue discorrer lo mes convenient Y consecutivament se resolgués dona principi a la dita obra Y trobarse aquell ab la conformitat que se practica en la fabrica de semblants quadros. Com en efecte havent vist nosaltres la dita planta dibuxada en un paper ab los adornos y fullatges de que ha de quedar adornat el referit retaula segons l idea de vos dit mestre Joan Deya sculptor Y axi com demana lo art de sculptura y arquitectura Y comunicades primer dita planta al Molt Rt. F. Jaume Malonda Lector jubilat Y provincial actualment del Convent del dit nostron Pare St. Francesc de Paula de dita Ciutat; se ha atrobat esser aquella a proposit Y ben ideada Y en este consideració Com se ha vist havem ajustat, convingut y acordat ab Vos el sobredit mestre Joan Deya sculptor de donar principi a la fabrica del dit retaula per escarada, present y baix acceptant, en la conformitat que es deixa veure en la planta o dibuix, que per dit fi haveu disposat. Y per la qualitat que baix se mencionara Y axi quiscuna de nosaltres dites parts per el digut compliment de est Acuerdo deurem adimplir y inviolablement observar los pactes y capitols següents.

Primerament es pacte entre nosaltres convingut que vos dit mestre Joan Deya tingueu obligacio de fer dit quadro de llenyam de poll y sepí ab tots los adornos fullatges y adanents que se manifesten en dita planta que deura quedar original en vostron poder firmada de ma propia del dit Molt Rt. P. Provincial a fi de que concludida dita obra per vos dit mestre Deya se pugue cotetjar si esta dit quadro ab la conformitat que resulta de dita planta ab asso que no hajau de posar en dit Retaula aparey algun, si solament dexarlo fet de llenyam be empero que sera incumbencia de nosaltres dits corrector y Religiosos del dit nostron Convent per conduhir a esta vila las pessas de llenyam que heureu treballat de escultura per dit quadro a nostres costes. Y també fer treballar los mestres picapedrers de que necessitareu per arreglar lo dit Retaula de la mateixa capella.

Item es pacte que Vos dit mestre Joan Deya sculptor hajau de fer la figura de St. Francisco de bulto, de la altaria proporcionada al puesto y nicho ahont ha de tenir assiento dit glorios St. que es lo de dins Y lo descrit hajau de entregar ho daurat Y acabat ab tota perfecció.

Item es pacte que per les hechures del dit quadro tinguen Vostres Reverencies obligacio de pagar a mi dit Joan Deya Y als meus trecentas lliures moneda

de Mallorca per una vegada tan solament, las quals deuran satisferme efectivament a raho de vint lliures de dita moneda cada any comensant la primera paga de ellas el dia y festa del dit Patriarca St. Francisco primer vinent Y axi consecutivament en semblant dia de cada any altres vint lliures fins que sien integrament per Vostres Reverencies pagades las sobraditas 300 ll. Hasso empero que suposat are de prompta se me oferexen alguns gastos per la compra de llenyams per donar principi Y posar me a la fabrica del mateix quadro deguen Vostres reverencies pagarme 20 ll. que ses deuran computar Y havent se raho de ellas en la paga de dites 300 ll. Y es pacta expres entre nosaltres convingut que si jo dit Deya sculptor passas de esta vida a vida millor antes de concluir dit retaula ab la forma sobredita segons dita planta en tal cas vull deguen mos hereus o successors acabar de perfeccionar aquell ab la mateixa conformitat que jo devia executarho, pero sempre que dits mos hereus recusassen practicarho axi per algun accident en tal cas no podran Vostres Reverencies precisarlos a la conclusio de dita obra; si sols en dita ocasio se deura estimar la feina que se trobara feta en dit quadro seguit mon obit Y pagar vostres Reverencies el valor de ella tenitse present dit principal preu de esta escarada a dits mos hereus.

Segueix una llarga formula amb llatí sens importància.

Actum est in eodem cenobio B. V. M. de la Soledat Villa de Sta. Maria huyus Majoricarum Regni etc.

Testimonis Josep Pastor, ferrer de Sta. Margalida i Miquel Garau, conrador de Bunyola, fill d'Antoni, un y altre conmorants a la vila de Sta. Maria.